

el 1983. En efecte, arrelat a la toponímia: «Les *Porcateres* del Moliner» vora Benifaïó d'Espioca, 1962. *Porcatada*. *Porcatejar*. *Porcó*.

Porquejar: entre els val. val «arreglar la carn d'un porc i fer-ne embotits» i *porquejada* 'acció de *porquejar*' EnrValor, c. 1950; *porqueig*; *porquejador*. *Porqueny*. *Porquer* [1313, Belv.]; *porquera*; *porqueret*; *porqueria* [Belv.]: «allogarets --- després ve lo de *Porcarisses* [Conca d'Òdena], qual nom cau molt adequat a dit poble per lo rònc e fumat, y per les *porqueries* que troba hom a cada pas, y molts fancs en temps de plujes», B. de Maldà (*Excurs.*, p. 81). Aquest nom, però, significava 'corts de porcs' i havia estat apellatiu: «Ego Santio Ranimítriz --- abbatte dompno Velasco de Seto Januario, fatio ista carta de (illa) terra quod erat *porcariza* in Novalla» a. 1072 (*Cart. de Fanlo*, p. 96). *Porquerol* [Lab. 1840] i *porquerola*, en lloc del qual la influència de les *pastorelas* trobadoresques (en occità *porquiera* ja és medieval, i Ave. dona *porquera* i *porqueyra*, 343, 403), introduí en els nostres Pirineus una variant *porqueirola*, que ja llegim en el *Rondallari Català* de Bertran i Bros (1888): «Tu creus que no t'atraparé, esquerpa *porqueyrola*?», MrnVayreda (*Puny.*, VII, 142 (10)); «hi havia un pastor i una *porqueirola*», Massó Torrents (*Croquis*, 25, 176).

Porquet [Lab.], Plaja el dóna com a peix de la Costa Brava, distingint-lo del *gutxo*, semblant (*Proa* de Palamós, jul. 1960, 8); per a les denominacions romàniques del crustaci *porquet* de Sant Antoni, fr. *cloporte*, veg. Ant. Thomas, *Rom.* LVI, 161-171. *Porquí* adj. aplicat a una mena ordinària d'albercoquers: «Carregat i a la vora'l camí: / o és amarg o és *porquí*» (Salvà, *Callosa d'En Sarrià* II, 121). *Porquicia*. *Porquim* 'carn de porc obrada', així entre els Segadors de Lluçmajor (BDLC XIV, 205); *porquimejar*. *Porquina*. *Porquissó*; *-quissot*. *Emporcar*. *Emporquit*.

Porcell [1242], del ll. PORCĒLLUS id. (ben viu en ll. vg., recordem el clàssic *Testamentum porcelli*, de l'època imperial, p. p. Bücheler en la seva ed. de Petroni), que ha deixat descendència en totes les llengües romàniques (llevat del cast. i port.: REW, 6660): «G. de Zacosta avie 5 ainel e 5 *porcels*, e jo preg<u>é-li que me'n dés delme, a él dix-mí que lo-n soferís tro a l'altr' an», doc. de 1242 de la Conca de Tremp (PPujol, *DocVgÜrg.*, 8.4); «vendre --- la sisena part del deuma d'Orbanya, així co és --- de lana, de carnalatge, de pols e de *porcels*», doc. conflentí de 1308 (RLR VIII, 49); *porcelb* i *porcelha* figuren en el *Torcimany* d'Aversó (1434, 422) junt amb el verb, en passat, *porcelbà* (16). «Donar se deu a quiscú son mester: / la joya al hom y la glan al *porcell*» en el poeta cincentsista Pere Seraffí.

Avui en dia fan concurrència a *porcell*, en una gran part del territori, mots com *godall* (*godí*), *garrí* (*gorrí*) i d'altres; però *porcell* és el terme més tradicional, i pertanyent a la llengua comuna, més o menys acceptat pertot; en particular, molt viu a Cerdanya i l'Alt Pallars (*porçé* a Tavascan i Àreu, *pursé* a Farrera i a Tor., 1932.4), especificant pertot que deixa de ser-ho

quan té un any; a Espot distingeixen, entre els porcells, els que ja no mamen dels «*porcells de papa*», els més petits, 1959; a la Vall de Ribes, rebutgen l'ús popular del mot, com a propi de Cerdanya (ells diuen *gudájs*, i quan ja són un poc més grans, *nodrissos*, Pardines, 1935); també en ross. (*Ius purséls* a Formiguera de Capcir, 1960); també a les Illes, en particular Eivissa («*purcell*: lechón» i «*purcella*: carne asada de lechón», PzCabr.). A Mall., secundàriament un 'nyanyo', bony produït en el front per un cop (BDLC XII, 204; XIII, 128).

Porcellar 'parir la truja' [c. 1390, supra, Aversó; Lab. 1840], molt viu en el NE. («la truja ha *purseláts*», Formiguera de Capcir, 1960), però amplemment difós. *Porcellada* 'la ventregada d'una truja' [1311], 'gran quantitat de criatures de gent pobra': «a dins d'un gibrell arraconat es veu la roba de tota la setmana; una *porcellada* de criatures xiscla pel pati i s'arrossega, la dona de les anques opulentes cada any fa gatinada», Coromines, c. 1905 (O. C., 484a). *Porcellaire*. *Porceller* [1303, RLR V, 323].

Porcellet. *Porcelli*, -elló. *Aporcellar*. *Esporcellar*.

Porcellana 'tumor escrofulós', comparat a una petita truja, segurament en qualitat de mal que el poble considera degut a la poca condícia o deixadesa (per això Lluç ho vincula a un cap «bubellós»): «conservar cabeyes en cap *bubelós* és acostumar humors a pujar a ensús: e per assò destruu-se lo cervell, e ha hom àvol alèn, e àvols dents e àvols ulls, e glànoles e *porcellanes* e molts d'altres mals», Lluç (*Do. Pu.*, ed. Gili, p. 254: ms. que escriu sovint l per ll provinent de -LL, cf. *novela* 'novella', *bubelós* etc.); «curavit --- infirmitates seu vicia *porcellanarum*» en un doc. mall. de 1342 (BSAL III, 298b); «*porcellanes*: scrofulae», Busa-N. 1507; «MALALTIES: llebrosia o mal de Sent Llätzer ---: mala-bua: carbunculus; *porcellanes*: cherades, struma», OPou (*ThPu.*, 238). Segueix essent usual a la major part de les zones rurals de tot el territori lingüístic: molta doc. bastant moderna de l'interior del Princ. en el DAG. (§ 3, 1461-S. XIX); a la Vall de Guadalest hi havia un home que en tenia, i li deien *el Tio Porcellana* (a la muntanya de Benimantell hi ha encara el *Maset de porçelanes*, pels homes de la seva família que l'heretaren, 1963).

De fet, són moltes les llengües on aquest mal ha pres el nom de la truja: *porcinatae* en baix llatí (Du C.), *χοιράδες* en grec (de *χοίρος* 'porc'), *scrofulae* en llatí, de *scrofa* 'truja', canviat en SCROFELLAS pel llatí vulgar, d'on el fr. *écrouelles*, cast. antiq. i ast. *puerca* («como lamparones, *scrofae*», Nebrija). *Porcellanós* 'escrofulós', 1211, any en què consta que el Bisbe i el Capítol tortosins tenien unes propietats prop de l'Hort dels *porcellanosos* (MiretS, *TemplH*, pp. 185 i 263n.). *Porcellaner*, S. XVI, DAG.

Un homònim d'igual etimologia designa una 'espècie de cuc que s'enrotlla sota les pedres (amb una espècie de caspa)', m'expliquen a Benissa (1963), i li atribueixen dos noms de cases de la vila, Casa Joan de *porçelanes* i Casa Felip de id. Evidentment és un nom com el del porquet de Sant Antoni. Per encreuament